
NOGMAALS TWEE NOORDHORENS : SIPHO CURTUS (JEFFREYS, 1867)
EN SIPHO CORDATUS (BELL, 1871) E. Dumoulin

Dit artikel is bedoeld als aanvulling op het schrijven van R. Vanwalleghem in de Strandvlo 2(2) "Commentaar bij twee soorten noordhorens uit de vangst van Oostendse vissers : Colus gracilis en Colus jeffreysianus". Niettegenstaande Vanwalleghem's artikel geen materiaal behandelt dat afkomstig is van onze kust is het toch waardevol vanwege de beschreven determinatiekenmerken.

Tijdens het uitpluizen van enkele oude nummers van De Tuimelaar (orgaan van de BJN-strandwerkgroep) ontdekte ik enkele waarnemingen van Sipho gracilis en één waarneming van Sipho curtus. Uit de tekst die de waarnemingen stoffeert is duidelijk op te maken dat de vinders het niet altijd even gemakkelijk blijken te hebben om S. curtus van S. gracilis te onderscheiden, wat terecht bij gerolde en sterk beschadigde exemplaren ook bijna niet meer mogelijk is.

Sipho curtus en Sipho cordatus zijn twee soorten die niet meer tot de actuele fauna behoren doch geleefd hebben tijdens het Pliocene. Sipho cordatus echter wordt in België ook als "twijfelachtig" uit het Mioceen vermeld, doch is het talrijkst in het Pliocene. Doordat de meeste strandjutters zich vrijwel uitsluitend met recent materiaal bezighouden worden de gevonden noordhorens al vlug als Sipho gracilis afgeschilderd omdat men vaak onwetende is over het bestaan van aanverwante fossiele soorten.

De recente Sipho gracilis leeft algemeen in de noordelijke Noordzee (Schotland, N.-Ierland) zuidelijker wordt ze zeldzamer of ontbreekt ze geheel, aanspoelingen op onze kust worden daardoor ook vrijwel uitgesloten of mogen als zeer zeldzaam aanzien worden. De meeste waarnemingen van onze kust mogen m.i. dan ook beschouwd worden als zijnde fossiele Sipho's die voornamelijk afkomstig zijn uit Eemien afzettingen van onder de kust. Deze noordhorens hebben echter nooit tijdens het Eemien geleefd doch zijn geremaneerd uit oudere Pliocene lagen. Dat Sipho gracilis eventueel zou voorkomen in Pleistocene afzettingen werd tot op heden toe nog niet bevestigd. Hoe herkennen we nu Sipho curtus en Sipho cordatus en welke zijn de verschillen tussen Sipho curtus en Sipho gracilis :

Sipho cordatus onderscheidt zich op het eerste zicht door zijn veel kleinere afmetingen (tot max. H $\pm$ 40 mm). De omgangen zijn ietsje boller dan S. curtus en nauwelijks of niet trapvormig. De spiraalsculptuur is over gans de winding zeer duidelijk en ook veel grover, het siphokanaal is doorgaans minder gebogen. Sipho cordatus geeft over het algemeen een slankere indruk dan Sipho curtus.

	<u>Sipho gracilis</u>	<u>Sipho curtus</u>
Afmetingen	als <u>S. curtus</u>	als <u>S. gracilis</u>
Omgangen	enigszins afgeplat	tamelijk bol; duidelijk trapvormig (zichtbaar juist onder de sutuur)
Spiraalsculptuur	fijn over gans de winding	bovenaan de windingen vaak bijna ontbrekend doch op het onderste deel duidelijk
Siphokanaal	flauwe S-bocht	vrij sterk gebogen

Tabel 1.

De gegevens over vondsten van Sipho's aan onze kust zijn zeer schaars, hieronder volgen dan enkele waarnemingen die konden teruggevonden worden. Zij zijn afkomstig uit de Tuimelaar aangevuld met enkele persoonlijke data.

Sipho curtus

Sipho cordatus

	Aantal	Vindplaats	Datum	Bron
S. gracilis	1	De Panne	21.02.77	De Tuimelaar 4(2):5
	1	Nieuwpoort (kant Oostende)	11.02.79	De Tuimelaar 6(1):2
S. curtus	1	strand Zeebrugge (ten W. van de havendam)	06.02.77	De Tuimelaar 4(2) :3
S. cordatus	1	opgespoten (1) strand Heist	-- -- 70?	eigen vondst
	1	idem	-- -- 78?	eigen vondst
S. spec. indet.	1	$\frac{1}{2}$ maanstrand Oostende	-- 01.79	ex. gekregen van F. Kerckhof
	1	tussen Oostduinkerke en Koksijde	30.04.81	eigen vondst

Tabel 2. : Siphos aangespoeld langs de Belgische kust.

(1) is opgespoten zand voor het grootste deel afkomstig uit het Eemien van vóór de kust van Zeebrugge en Blankenberge.

De twee meldingen van Sipho gracilis werden duidelijk beschreven als zijnde fossiel, dit in acht genomen mogen we mijns inziens sterk vermoeden dat het hier exemplaren van Sipho curtus betreft.

Figuren uit : De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten. I. Gastropoda

Literatuur.

- Entrop B., 1965. Schelpen vinden en herkennen.
Thieme & cie. Zutphen.
- Glibert M., 1959. Gastropodes du Diestien, du Scaldisien et du Merxemien de la Belgique.
Meded. KBIN 35 (10), pp. 12-14
- Mc Millan N.F., 1973. British Shells. Warne & co. London
- Nyst P.H., 1878. Conchyliologie des terrains Tertiaires de la Belgique. III. Planches. Annales KBIN.
- Van Regteren C.O. Altena, A. Bloklander en L.P. Pouderoyen,
1965. De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten. I. Gastropoda.
- Vanwalleghem R., 1982. Commentaar bij twee soorten noordhorens uit de vangst van Oostendse vissers : Colus gracilis en Colus jeffreysianus. De Strandvlo 2 (2), pp.54-56.

De Wulk 8
8390 Knokke-Heist